

EU-krönikan

~~Anton Nilsson, ministerråd~~
Emma Lindvall, praktikant

Bonjour från Bryssel! Så här strax innan europaparlamentsvalet har Anton satts i valkarantän och jag har tagit över krönikasidan. Här i Bryssel märks det att valet närmar sig och partier och kandidater har lagt in en extra växel i sina kampanjer. Affischer hänger överallt, förhandsröstningen lockade många till finska representationen och mina sociala media är fyllda av valkampanjer.

I rådet märks det också att valet närmar sig, vilket i princip sammanfaller med slutet på det belgiska ordförandeskapet. Efter Belgien tar Ungern, som fått mycket kritik inom och utanför EU för sitt arbete med demokrati och rättsstatsprincipen, över. Det finns fortfarande en rad lagförslag hos det belgiska ordförandeskapet som inte nått slutet av sina processer och det finns frågetecken kring hur saker kommer att röra sig framåt under Ungerns ledning. Det medför försnabbade processer och hög arbetsbörda i rådet.

Enligt European Council on Foreign Relation (ECFR) lär valet innebära en stor sväng högerut i många länder, där mitten-vänsterpartier och gröna partier förlorar röster och mandat. Enligt prognosen kommer nästan hälften av platserna att innehas av ledamöter utanför den "superstora koalitionen" bestående av de tre mittengrupperna. Om kristdemokrater och konservativa ledamöter från ytterhögern röstar lika kan det för första gången räcka till en majoritet. ECFR förutspår att högersvingen kan få konsekvenser för politiken på EU-nivå.

Årets EU-val sammanfaller också med nationella val i bland annat Belgien, Bulgarien, Tyskland, Ungern, Irland och Italien, vilket

ger ytterligare en spännande dimension.

Personligen hoppas jag att valdeltagandet denna gång blir högre än vid valet 2019. Trots att de bosatta på Åland röstade flitigare (50,8%) än bosatta i Finland överlag (42,7%) finns det förbättringspotential. Jag hoppas speciellt att valdeltagandet bland unga ökar från de under 30% (av alla röstberättigade i åldersgruppen 18-24 och 25-34) som använde sin rösträtt 2019.

För att få ett EU som stödjer dina värderingar är det viktigt att just du röstar i valet. I detta nummer finns därför en översiktlig guide till valet med den viktigaste informationen. Om du redan har eller vet att du ska rösta kanske informationen kan hjälpa någon annan i din närhet.

Med sloganen från EU-parlamentets kampanjfilm: "Använd din röst. Annars bestämmer andra åt dig." önskar jag dig trevlig läsning, glad självstyrelsedag och uppmuntrar dig att rösta senast 9 juni!

Europarådet har antagit första internationella fördraget om AI

ARTIFICIELL INTELLIGENS Europarådet har antagit det första internationellt rättsligt bindande fördraget någonsin som syftar till att säkerställa respekt för mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och demokratiska rättsnormer vid användning av system för artificiell intelligens (AI). Målsättningen är att hantera risker som användningen av AI kan medföra och främja ansvarsfull innovation. Konventionen antar ett riskbaserat förhållningssätt till design, utveckling, användning och avveckling av AI-system. EU godkände i mars en omfattande lag om AI, men flera icke-europeiska länder - som USA och Japan - har varit med och förhandlat fram Europarådets AI-konvention. Konventionen ska undertecknas i Vilnius, Litauen i september innan den träder i kraft.

Källa: Europarådet och Svenska Yle

Europarådet - inte att förväxla med Europeiska rådet eller Europeiska unionens råd

De tre råden - Europarådet, Europeiska rådet och Europeiska unionens råd - är lätta att förväxla men har helt olika uppgifter och alla tillhör inte ens samma organisation.

Europarådet är en egen mellanstatlig organisation utan regelrätt koppling till EU. Europarådets fokus ligger på mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatlighet. Organisationen grundades år 1949 och har 46 medlemsstater, vilket gör den till en större organisation än EU. Den stjärnprydda flaggan som idag används av EU var ursprungligen Europarådets kännetecken. Till de viktigaste verktygen i Europarådets arbete hör bindande konventioner och övervakningen av att dessa konventioner efterlevs - Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna är kanske den mest kända. Finland har antagit drygt hundra av Europarådets konventioner.

Europeiska rådet hör däremot till EU. Europeiska rådet fastställer EU:s allmänna politiska riktning och prioriteringar, vanligtvis genom att anta slutsatser. Det varken förhandlar om eller antar EU-lagstiftning. Europeiska rådet består av de 27 medlemsländernas stats- och regeringschefer samt Europeiska rådets ordförande och Europeiska kommissionens ordförande. Finland representeras därmed av statsminister **Petteri Orpo**. Europeiska rådet sammanträder minst fyra gånger om året till s.k. "toppmöten".

Europeiska unionens råd, även kallat "ministerrådet" eller kort och gott "rådet", hör också till EU och är den institution där samtliga medlemsstaters ministrar med ansvar för ett visst område möts. Rådet stiftar tillsammans med Europaparlamentet unionens lagar och antar unionens budget. Rådet sammanträder i tio olika konstellationer enligt det ämnesområde som behandlas, t.ex. behandlar rådet för utrikes frågor, bestående av medlemsländernas utrikesministrar, EU:s förbindelser med resten av världen.

Källa: Utrikesministeriet, Europainformationen och Europeiska rådet

Din guide till EU-valet och självstyrelsedagen som sammanfaller 9.6.2024

Ålands självstyrelsedag den 9 juni får i år sällskap av Europaparlamentsvalet som hålls samma dag i de flesta EU-länderna. Vi har sammanställt allt du behöver veta för att på ett lyckat sätt kombinera både val och firande detta speciella år.

Har jag rätt att rösta?

Om du är finsk medborgare och senast på valdagen fyller 18 år får du rösta i valet i Finland. Du har fått ett fysiskt eller elektroniskt brev (till Suomi.fi) om att du har rösträtt. Mer information om specialfall hittas på vaalit.fi/sv/rostratt.

Varför ska jag rösta?

I valet bestämmer européer tillsammans hur vardagen i framtidens EU ska se ut. Parlamentarikerna som väljs bestämmer bland annat vilka förändringar som ska göras och på vilket sätt de ska göras. Parlamentarikerna godkänner också kommissionen som kommer med lagförslagen som rådet och parlamentet sedan tar ställning till.

EU-parlamentet är med och stiftar lagar som påverkar oss alla - de största länderna och de minsta byarna, den stora koncernen och den ensamma egenföretagaren, det globala och det lokala. EU:s lagar handlar om det som angår människor - miljö, trygghet, invandring, socialpolitik, konsumenträttigheter, ekonomi, rättsstaten och mycket mer. I dag har nästan varje viktig nationell fråga också en europeisk infallsvinkel.

Att rösta stärker också demokratin, alltså folkets makt. Om folket inte deltar kan folket inte heller forma sin framtid. Därför är det viktigt att använda sin rätt att rösta.

När och var ska jag rösta?

Du kan rösta antingen på förhand eller på valdagen. Valdagen är söndagen den 9 juni och vallokalerna håller öppet kl. 9-20. Förhandsröstning i Finland ordnas den 29 maj-4 juni och utomlands den 29 maj-1 juni.

Om du röstar på förhand kan du rösta på vilket allmänt förhandsröstningsställe som helst, också utanför din egen hemkommun. Alla förhandsröstningsställen och deras öppettider finns här: <https://tulospalvelu.vaalit.fi/EPV-2024/sv/aanestyspaikat.html>. På valdagen får du rösta endast i den vallokal som anges i meddelandet om rösträtt, som du fått på posten eller i Suomi.fi.

Var hittar jag kandidaterna?

Alla kandidater finns listade här: https://tulospalvelu.vaalit.fi/EPV-2024/sv/ehd_listat_kokomaa.html.

Hur går röstningen till?

Du ska ta med dig identitetshandling med foto, till exempel identitetskort, pass eller körkort. Meddelandet om rösträtt behöver inte tas med till röstningsstället. På röstsedelns ska du *bara* skriva numret på kandidaten - annars kan rösten ogiltigförklaras.

Sammanställningen av kandidatlistorna och deras nummer finns i röstningsbåset, så det gör inget om du glömt numret. Om du har frågor finns det valfunktionärer som gärna hjälper dig. Mer information om hur röstningen går till finns här: <https://vaalit.fi/sv/sa-har-rostar-du-vid-europaparlamentsvalet>.

Hur ska jag kombinera EU-val och självstyrelsedag..?

Ett varmt tips är att förhandsrösta så att du kan fokusera fullt ut på att njuta av självstyrelsedagen. Ett annat alternativ är att fira självstyrelsedagen genom att först rösta och sedan äta Ålandspannkaka!

Källa: Justitieministeriet och Europeiska parlamentet

Var sitter beslutsfattarna?

Parlamentsbyggnaden i Bryssel

Det finns också en i Strasbourg där möten hålls en gång i månaden.

Bild: Philippe Stirnweiss, Europaparlamentet 2024

Kommissionens byggnad Berlaymont

Bild: Dati Bendo, EC - Audiovisual Service 2021

Rådets byggnader

Förvirrande nog finns det tre rådsbyggnader bredvid varandra: Justus Lipsus, Europa och Lex. På bilden syns Justus Lipsus och till höger skymtar Europa-byggnaden.

Bild: EU 2024

Första schweiziska vinsten sedan 1988 efter ett turbulent ESC-år

EUROVISION SONG CONTEST Den schweiziska sångaren **Nemo** vann den 68:e upplagan av Eurovision Song Contest (ESC) i Malmö med låten "The Code". Nemo är den första icke-binära vinnaren av tävlingen, som länge har betraktats som en fristad av HBTQ-samhället. Schweiz vann senast år 1988, då den kanadensiska sångaren **Celine Dion** tävlade under schweizisk flagg.

Musiktävlingen i sig och det faktum att den återvände till Sverige ett halvt sekel efter att ABBA vann med "Waterloo" överskuggades dock av kriget i Gaza, kontroverser och spekulationer. Bland annat kantades tävlingen av stora gatuprotester mot Israels deltagande i tävlingen, det italienska public service-bolaget RAI som av misstag avslöjade det inhemska röstningsresultatet i ena semifinalen, de norska och finska poängutdelarna som drog sig ur, artister som inte dök upp på repetitioner, spekulationer om artisters avhopp samt krismöten inom arrangören European Broadcasting Union (EBU).

Bara några timmar före ESC-finalen uteslöts också den nederländske artisten **Joost Klein** från tävlingen på grund av en incident bakom scenen som utreds av polis. Enligt det holländska TV-bolaget AVROTROS ska Klein då han gick av scenen ha filmats utan sitt medgivande och gjort en "hotfull rörelse" mot kameran. TV-bolaget sa att Klein inte rörde kameran eller kamerapersonen och kallade utvisningen för en "mycket tung och oproportionerlig" bestraffning.

Vinnaren Nemo sa på den avslutande press-

konferensen att det "fanns en hel del saker som inte verkade handla om kärlek och sammanhållning" bakom kulisserna. Nemo påpekade att de hade råkat ha sönder sin trofé och tillade: "Trofén kan lagas. Kanske behöver Eurovision också fixas till lite."

EBU beslöt också att förbjuda EU-flaggor från finalen, vilket fick EU-kommissionens vice ordförande **Margaritis Schinas** att varna för att beslutet hjälper "Europas fiender" och begära svar från EBU:s ledning. Ytterligare en kontrovers för EBU efter tävlingen var beslutet att utesluta ytterhögern från en TV-sänd debatt i Europaparlamentet på grund av oenighet gällande Spitzenkandidat-processen för att välja kommissionens nästa ordförande.

Källa: AP, Reuters, The Brussels Times och Politico

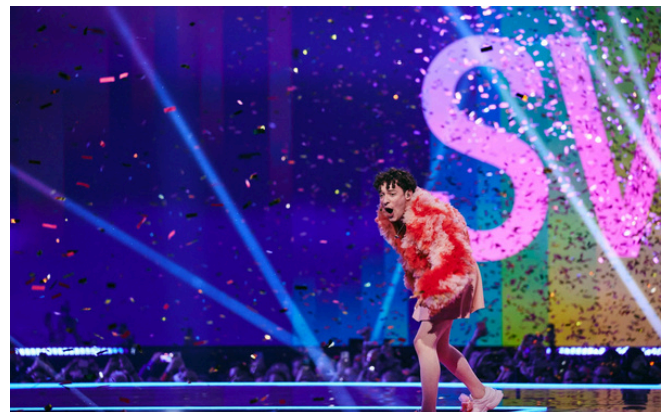
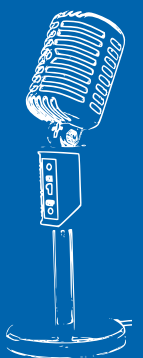

Bild: EBU/Alma Bengtsson

Månadens poddtips

Varje vecka släpper Sveriges Radio ett nytt avsnitt av podden **Konflikt**, som är radions fördjupande utrikesmagasin där världspolitik och vardag knyts ihop. Avsnitten är 50-60 minuter och [du hittar alla avsnitt via denna länk](#). Podcaster eller Spotify.

Merparten av Europas unga tänker rösta

EU-VAL Enligt en Eurobarometerundersökning planerar 64% av alla under 30 år att rösta i EU-valet. Drygt två tredjedelar säger också att EU har haft en inverkan på deras dagliga liv. I undersökningen tillfrågades personer mellan 15 och 30 år i EU:s 27 medlemsländer. Kommissionens vice ordförande **Margaritis Schinas** sa att resultatet "ger anledning till hopp" för den europeiska demokratins framtid. I förra EU-valet röstade 50,8% av de bosatta på Åland. Motsvarande siffra i Finland överlag var 42,7%. Av alla röstberättigade röstade unga minst - i åldersgrupperna 18-24 och 25-34 låg det under 30%.

Källa: POLITICO, ÅSUB och Statistikcentralen

Kommissionen ställer hårdare krav på Booking.com

DIGITAL MARKNAD Europeiska kommissionen har utsett Booking till s.k. grindvakt (eng. gatekeeper) för sin digitala hotellbokningssajt Booking.com under förordningen om digitala marknader (eng. Digital Markets Act, DMA). Sajten anses så stor att den framöver måste följa EU:s tuffaste regler för den digitala marknaden. Booking har nu sex månader på sig att uppfylla lagen, vilket kan ge konsumenter större valmöjligheter och frihet samt lägre priser. Företagsanvändarna kan också få en mer rättvis tillgång till tjänsterna.

Målsättningen med reglerna i DMA är att de största nätjättarna inte ska kunna missbruka sina marknadsledande positioner och lagen

ställer krav på rättvisa villkor gentemot användarna. Kommissionen övervakar att reglerna följs och kan vid bristande efterlevnad ålägga företaget böter på upp till 10% av företagets totala globala omsättning.

Beslutet har välkomnats av hotellbranschen. Booking säger att de var förberedda på beslutet och lovar samarbete med EU-kommissionen.

Källa: Europeiska kommissionen och HBL (TT)

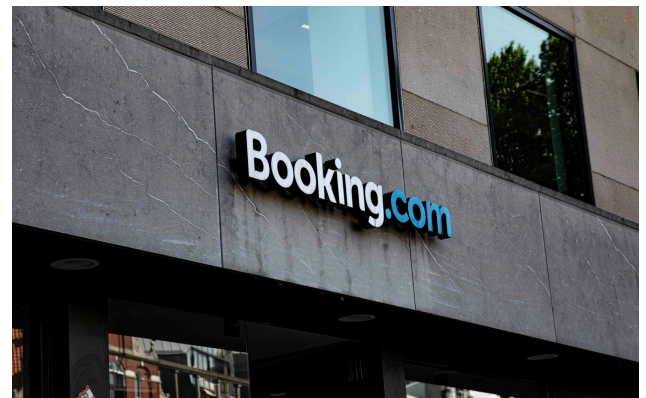

Bild: Jas Roly (Unsplash)

EU:s digitala marknadslag Digital Markets Act (DMA)

Lag som täcker stora aktörer för att göra marknaderna inom den digitala sektorn mer rättvisa och konkurrensutsatta.

Aktörerna måste bland annat ge företagsanvändare tillgång till data de genererar på grindvaktens plattform och låta användarna marknadsföra och ingå avtal med kunder utanför plattformen. Aktörerna får inte behandla sina egna tjänster och produkter mer fördelaktigt än andras på sin egen plattform.

De företag som redan tidigare omfattas av DMA är Alphabet (äger Google), Amazon, Apple, Bytedance (äger Tiktok), Meta och Microsoft.

Källa: Europeiska kommissionen

Georgien godkände kontroversiell lag om "utländska agenter"

AGENTLAG Georgien har godkänt en lag om "utländska agenter" som lett till den största vågen av protester i landet sedan dess självständighet från Sovjetunionen. Enligt lagen ska alla organisationer som får mer än 20 procent av sin finansiering från utlandet registreras som utländska agenter och de anses "utöva verksamhet som är i främmande makts intresse". Lagen gäller bland annat väst-stödda icke-statliga organisationer och media. En liknande omstridd lag finns även i Ryssland.

Lagen ses som ett försök av det styrande partiet Georgisk dröm att hindra landets väg mot ett EU-medlemskap. Kritiker på hemmaplan fruktar också att det kan vara ett förstadium till ett ryskliknande tillslag mot civilsamhället inför de landsomfattande valen i oktober. Omkring 80 procent av georgierna är för en EU-anslutning och mot ett närmande av Ryssland.

Regeringen "har förlorat folkets förtroende", sa Georgiens EU-vänliga president **Salome Zourabichvili**, som lade in ett närmast symboliskt veto mot det lagförslaget. Vetot åsidosattes av parlamentet där Georgisk dröm har majoritet.

USA har meddelat att man kommer att införa reseförbud och andra sanktioner mot politiker som "medverkar till att undergräva demokratin i Georgien", och EU har förklarat att ett antagande av lagen skulle förstöra utsikterna att bli medlem i unionen.

Källa: Politico, CNN och Svenska Yle

Bild: Zura Narimanishvili (Unsplash)

Fortsatt stor diskriminering mot HBTIQ-personer

HBTIQ En ny rapport från EU-byrån för grundläggande rättigheter (FRA) visar att HBTIQ-personer fortsätter att utsättas för hatmotiverat våld, diskriminering och kränkande särbehandling, trots det skydd som EU-lagstiftningen ger. Enligt rapporten utsätts mer än en tredjedel av HBTIQ-personerna för diskriminering i sitt dagliga liv, våld och trakasserier mot HBTIQ-personer har nått en ny hög nivå, två tredjedelar har blivit mobbade i skolan och över en tredjedel har övervägt självmord under året före undersökningen. På samma gång visar rapporten att människor blir mer öppna med sin sexuella läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika. Många känner sig tryggare när de håller hand med sina partners i offentliga sammanhang och skolorna hanterar HBTIQ-frågor på ett mer positivt sätt än tidigare. FRA påpekar i rapporten att diskrimineringen av HBTIQ-personer fortfarande är alldeles för hög, även om den gradvis har minskat sedan första undersökningen år 2012.

Källa: FRA

Partier som förespråkar självständighet gick bakåt i det katalanska valet

KATALONIEN Spaniens premiärminister **Pedro Sánchez** socialdemokrater (PSC) vann det extrainsatta katalanska parlamentsvalet, vilket innebar ett hårt slag mot partierna som förespråkar självständighet och som i mer än ett decennium har lett regionen. PSC fick 42 av de 135 parlamentsplatserna, jämfört med 33 platser efter valet år 2021.

Center-höger-partiet Tillsammans för Katalonien kom på andra plats med 35 mandat (32 mandat 2021) och återtog därmed sin ställning som den främsta självständighetskraften i regionen. Partiets ledare **Carles Puigdemont** försökte i egenskap av katalansk president 2017 utropa självständighet från Spanien, vilket satte Spanien i den värsta politiska krisen på decennier. **Pere Aragonès** vänsterparti ERC, som också stödjer självständighet, blev tredje störst med 20 mandat - trots att det innebar ett tapp på 7,5 procentenheter jämfört med förra valets 33 mandat. Övriga partier som stödjer självständighet kom långt bakom.

Totalt sett förlorade självständighetsrörelsen stöd, vilket innebär att de inte längre kontrollerar regionparlamentet. En förklaring till detta kan vara att frågan om Kataloniens relation till resten av Spanien i kampanjerna inför valet hamnade i skymundan för andra utmaningar, som torka och bostadskris i regionen.

Ett parti som det däremot gick bättre för är det center-högerorienterade Folkpartiet, vars mandat ökade från tre till 15.

Aragonès minoritetsregering utlyste extravalet efter att inte ha lyckats samla tillräckligt med stöd för att få igenom regionens årliga budget.

Källa: Reuters, NPR, BBC och Politico

Bild: AXP Photography (Unsplash)

En negativ skottsekund

TID Idag hålls den officiella tiden av atomur och teknik som internet, positioneringssystem och mobiltelefonnätverk är beroende av klockornas mycket exakta tidssignaler. 86 400 atomsekunder motsvarar mycket nära längden på en dag på jorden - vilket är den traditionella definitionen av en sekund.

Korrespondensen är dock inte exakt och mellan 1970 och 2020 var den genomsnittliga längden på en dag på jorden (perioden för jordens rotation) aningen längre än 86 400 sekunder. Sedan 1972 har denna avvikelse korrigerats genom att 27 skottsekunder har lagts till i den koordinerade universella tiden (UTC).

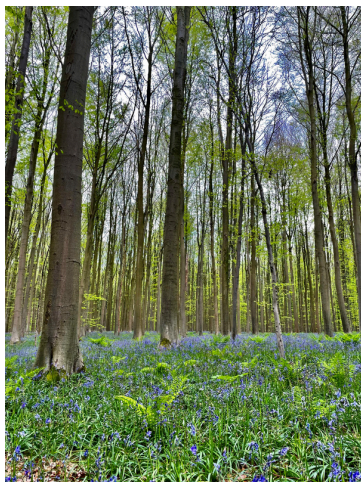
Sedan 2020 verkar jordens rotation dock bli snabbare, vilket bryter mot trenden att rotationen saktar in. Som ett resultat av detta kan en s.k. negativ skottsekund behövas 2029, vilket aldrig tidigare hänt och kunde medföra komplikationer. Skottsekundskorrigeringen kan dock komma att avskaffas 2035.

Källa: Physics World och The Economist

Maj i bilder

På valborg sätter finländarna i Bryssel studentmössan på Manneken Pis i stället för på Havis Amanda.

Hallerbos, också kallad den blå skogen pga. täcket av blålockor, en timme sydväst om Bryssel

Emma var på besök till studiestaden Groningen i norra Nederländerna för att hälsa på sin studievän Nicolina.

Med försommaren har också pollensäsongen dragit igång.

Emmas goda vänner Sebastian, Vilhelm och Niki kom över på besök!

Med morbror Mats åkte Emma till Luxemburg - en medeltida och förvånansvärt grön och vacker stad.

Mejlet skickas av Ålands landskapsregerings representant i Bryssel. Nyhetsbrevet skrivs och redigeras av Emma Lindvall. Tanken är att mejlet ska sammanlänka ålänningar med EU-frågor på agendan. Hör av er om ni har frågor eller specifika EU-ärenden ni vill att vi bevakar.

[Föregående nyhetsbrev hittar du här!](#)

Ni når oss via:

anton.nilsson@gov.fi & emma.lindvall@gov.fi

Facebook: [Ålands landskapsregering i EU](#)